

Nogle Undersøgelser angaaende sønderjydske Fugle.

Af KNUD BARFOD

Med Understøttelse fra Dansk Ornithologisk Forenings Rejse- og Studiefond og fra JAPETUS STEENSTRUP's Legat foretog Forf. omkring Midten af Juli 1933 en kombineret ornithologisk og Uglegylpindsamlings-Ekskursion til det sydligste Jylland, nærmere betegnet til Egnene omkring Krusaa-Graasten.

Formaalet med denne Rejse ornithologiske Del var navnlig at søge Opklaring angaaende Forekomsten af visse Fuglearter, hvis Tilstedeværelse som ynglende her i Landet mentes at være konstateret i endog ret stor Udstrækning, men om hvis Forekomst der alligevel var Grund til at stille sig ret skeptisk. For at denne Undersøgelse skulde kunne drives til Bunds, var det nødvendigt at nedlægge visse Arter, som ikke lod sig sikkert bestemme paa Afstand, og af denne Grund ansøgte og modtog jeg fra Landbrugsministeriet Dispensation fra Jagtlovens Fredningsbestemmelser angaaende disse Fugle. Landbrugsministeriet, Museumsinspektør, Mag. scient. R. HØRRING saavel som de øvrige Medlemmer af D. O. F.s Bestyrelse skylder jeg derfor min Tak for, at mine Studier kunde drives uhindret.

Inden jeg gaar over til Behandlingen af de ovenfor nævnte »mistænkelige« Arter, vil dog en Beskrivelse af mine egne positive Iagttagelser kunne være paa sin Plads. Som Følge af det relativt korte Tidsrum (14 Dage), Turen varede, kan Beretningen vel ikke blive udtømmende, men den kan dog give et ganske godt Indtryk af Fuglefaunaen i denne lidt afsides liggende Del af Landet. Det undersøgte Terræn var dels de store Plantager: Frøslev og Bommerlund, dels Skovene omkring Graasten.

Saavel i Plantagerne som i Graastenskovene var Rovfugle til Stede i betydeligt Antal. Musevaager, *Buteo buteo*, kunde jeg til Stadighed træffe, og Individet af højst forskelligt Udseende (bl. a. iagttoges et omtrent hvidt Eksemplar) gjorde det muligt at konstatere et betydeligt Antal, selv inden for et snævrere Omraade. I Skovene ved Graasten maatte Parrene tælles med tocifrede Tal (efter Skovrider LINDSKOV CHRISTIANSEN: nogle og tyve); en Del Reder, som sandsynligvis havde været benyttet af disse Fugle, saas ogsaa. Hvepsevaage, *Pernis apivorus*, iagttoges en enkelt Gang i Frøslev Plantage. Duehøg, *Accipiter gentilis dubius*, saas ofte; en Rede med 2 flyvefærdige Unger fandtes i en høj Gran i Bommerlund Plantage, hvor endnu et Par ynglede; endvidere iagttoges et Par i Frøslev Plantage. Smaarovfuglene: Spurvehøg, *Accipiter nisus*, og Taarnfalk, *Falco tinnunculus*, saas stadig.

Ugler iagttoges nærmest i Kirkerne omkring Haderslev, som jeg besøgte med Indsamling af Gylp for Øje. Slørgulen, *Tyto alba guttata*, var at træffe bl. a. i Hoptrup og Sønder Vilstrup Kirker, og fra tidligere Aar har jeg Optegnelser om Artens Tilstedeværelse i Starup Kirke. Kirkeuglen, *Athene noctua*, saas i Sønder Vilstrup Kirke, og endvidere er den kendt fra Aller Kirke. Natuglen, *Strix aluco*, fandtes i Starup og Aller Kirker.

Af Spurvefuglene var Topmejsen, *Parus cristatus mitratus*, i Plantagerne en af de almindeligste Fugle; dens hyggelige Smaapludren hørtes overalt, og sammen med Sortmejsen, *Parus ater abietum*, hørte den ganske givet til Plantagernes Karakterfugle. — — Foruden mange almindeligere Arter, som jeg ikke finder nogen Grund til at nævne, iagttoges 1 Gang i Frøslev og 4 Gange i Bommerlund Plantage Lille Korsnæb, *Loxia curvirostra*, baade enkeltvis og i Par; denne Fugls Sommer-tilstedeværelse maa vel tydes som et Tegn paa Ynglen, selvom Rugetiden jo ligger i Vintermaanederne (December—April). Et Par, jeg særlig fik Lejlighed til at studere, var travlt beskæftiget med at undersøge Grenene i en Gran; det var dog ikke Kogler, Fuglenes Opmærksomhed var henledt paa. I Bommerlund Plantage saas en Misteldrossel, *Turdus viscivorus*, med flyvefærdige Unger; paa sædvanlig Drosselmanér hoppede hele Familien omkring paa Regnormefangst i en Lysning i Skoven.

I den lille Stationsby Faarhus traf jeg i et Markhegn et Par Husrødsterter, *Phoenicurus ochruros gibraltariensis*, som var beskæftiget med at fodre deres udføjne Unger. Gransangeren, *Phylloscopus collybita*, og dens karakteristiske »tjif-tjaf« var ingen Sjældenhed i Skovene omkring Graasten. Krager, *Corvus corone cornix* \geq *corone*, — saavel sorte som graa og Mellemformer — var ret sjældne i Sammenligning med deres Forekomst i andre danske Landsdele, muligt en Følge af Skydepræmierne, der udbetales for disse Fugle. Ravnene, *Corvus corax*, var ingenlunde sjældne; dens dybe Stemme saavel som Fuglen selv hørtes og saas overalt; ofte færdedes Ravnene i Smaaaflokke paa 5—7 Stykker, sandsynligvis Par med udføjne Unger.

De Fugle, som Undersøgelsen særlig gjaldt, og mod hvilke min Opmærksomhed især var rettet, var Dompap, *Pyrrhula pyrrhula coccinea (minor)*, Sortstrubet Bynkefugl, *Saxicola torquata rubicola*, Fuglekonger, *Regulus*, og Træløbere, *Certhia*. Af disse iagttoges de to første ikke; de er rapporteret fra denne Egn, men kun som Sjældenheder, saa de kan meget vel have været der, uden at jeg har set dem. Noget helt andet er det med Fuglekongerne, af hvilke begge Arter (Rødtoppet Fuglekonge, *Regulus ignicapillus*, og Gultoppet F., *R. regulus*) er opgivet (Danske Fugle, II, 1928, p. 178—188) som værende konstateret som Ynglefugle i nogle sønderjydske Plantager (Kjellstrup, Aartoft, Bommerlund, Frøslev). Hidtil kendtes den Rødtoppede Fuglekonge her fra Landet jo kun som en yderst sjælden Gæst. Af min Tid her paa denne Egn blev Størstedelen anvendt til Undersøgelse af dette Forhold. Fuglekonger iagttoges i Mængde; de allerfleste kunde bestemmes ved Kikkertens Hjælp, og kun hvor særlig vanskelige Lysforhold gjorde sig gældende, blev Fuglen nedlagt. I intet af disse langt over 100 Iagttagelser af voksne Fugle blev konstateret den sorte Øjestrøbe, som er det sikreste Kendetegn for den Rødtoppede Fuglekonge. Efter dette tør jeg roligt paastaa, at den Rødtoppede Fuglekonge ikke findes som almindelig(!) Ynglefugl i den paagældende Egn, da den i saa Tilfælde ikke vilde kunne have undgaaet min Opmærksomhed. — — Undersøgelserne angaaende den Korttaaede Træløber, *Certhia brachydactyla*, gav et ganske lignende Resultat. Denne sydligere Træløberform skal ogsaa være konstateret (D. F., II, 1929,

p. 292) som ret almindelig paa nærliggende Lokalteter. I Graastenskovene, hvor jeg undersøgte Træløberne, viste alle nedlagte Eksemplarer (9) sig at være typiske *Certhia familiaris macrodactyla*.

„Turtelduesagen“.

Foranstaaende Afhandling er i alt væsentligt Hovedindholdet af et Foredrag, Cand. mag. KNUD BARFOD afholdt ved et Møde i D. O. F. 24. April 1934. I Tilslutning til sine egne Undersøgelser omtalte BARFOD endvidere en Del Angivelser om sønderjyske Fugle i den allerede foreliggende Litteratur, hvoraf en Del havde vakt den største Tvivl mellem Ornithologer. Især blev fremdraget et Fotografi af en Turteldue ved en Rede taget af LEO MOESGAARD. Billedet, som angaves at forestille en levende, ynglende Turteldue i en Skov paa Als, var indsendt til en Fotokonkurrence (sml. Politiken, 1. Januar 1934). Paa Grundlag af indgaaende Undersøgelse og egne Erfaringer med Hensyn til Ynglemaade hos Turteldue (og Ringdue) fremsatte BARFOD den bestemte Anskuelse, at omtalte Turteldue var et udstoppet Eksemplar.

LEO MOESGAARD anlagde herefter Sag mod KNUD BARFOD for Ærefornærmelse, men ved Landsrettens Dom af 7. Juni 1935 blev BARFOD frifundet, idet man ved Dommen — efter at forskellige Eksperter havde udtalt sig — betragtede det som bevist, at Fotografiet var taget af en paa en Rede anbragt, udstoppet Turteldue.

(Red.)

Berigtigelse.

Af FINN SALOMONSEN

I Tilslutning til foranstaaende maa jeg, der efter LEO MOESGAARD'S Angivelser har anført forskellige Fugle som ynglende i Sønderjylland, om hvis Tilstedeværelse der kan rejses Tvivl, udtale, at jeg ikke længere ser mig i Stand til at fastholde, hvad jeg (sml. Bidrag til Kundskaben om Sønderjyllands Fugle; D. O. F. T., 1930, p. 9—101) har meddelt [citeret efter MOESGAARD] med Hensyn til følgende Fuglearter: *Pyrrhula pyrrhula minor* (p. 29), *Dryobates minor hortorum*